

Päätösehdotus
30.11.2023

TEM/17693/2023

Valtioneuvoston päätös työvoimapalveluiden järjestämisvastuulle asetetuista vaatimuksista poikkeamisesta Hangon kaupungin, Inkoon kunnan ja Raaseporin kaupungin muodostamalla työllisyysalueella

Hakemus

Jos kunnat hakevat työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain (383/2023, jäljempänä *voimaanpanolaki*) 4 §:ssä tarkoitettua poikkeuslupaa, niiden on toimitettava poikkeuslupahakemus työ- ja elinkeinoministeriölle viimeistään 31.10.2023. Kuntien on toimitettava myös suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämiseksi.

Hangon kaupunki, Inkoon kunta ja Raaseporin kaupunki ovat 30.10.2023 toimittaneet työ- ja elinkeinoministeriölle voimaanpanolain 4 §:ssä tarkoitetun hakemuksen järjestämisvastuulle asetetuista vaatimuksista poikkeamisesta. Samalla ne toimittivat sopimuksen yhteisestä toimielimestä työvoimapalveluiden järjestämistä varten ja suunnitelman työvoimapalvelujen järjestämiseksi. Poikkeuslupahakemus ja muut kuntien toimittamat asiakirjat pohjautuvat Hangon kaupunginvaltuuston päätökseen 24.10.2023, Raaseporin kaupunginvaltuuston päätökseen 16.10.2023 ja Inkoon kunnanvaltuuston päätökseen 9.10.2023.

Hangon kaupunki, Inkoon kunta ja Raaseporin kaupunki ovat toimittaneet poikkeuslupahakemuksensa ja järjestämissuunnitelmansa laissa säädettyssä määräajassa. Työ- ja elinkeinoministeriö on käsitellyt hakemuksen ja esittää valtioneuvoston päätettäväksi seuraavaa.

PÄÄTÖS

Valtioneuvosto antaa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain 4 §:n nojalla Hangon kaupungin, Inkoon kunnan ja Raaseporin kaupungin muodostamalle työllisyysalueelle luvan järjestää työvoimapalveluita.

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu ja siihen liittyvät tehtävät siirtyvät työllisyysalueelle voimaanpanolain mukaisesti.

Perustelut

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023, jäljempänä *järjestämislaki*) 12 §:ssä säädetään työvoimapalveluiden järjestämisvastuun edellytyksistä. Pykälän mukaan, jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (*työllisyysalue*) yhdessä jonkin toisen tai useamman muun kunnan kanssa siten, että työllisyysalueen kuntien yhteenlaskettu työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyysalueen tulee muodostaa maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Hangon kaupungin, Inkoon kunnan ja Raaseporin kaupungin yhteenlaskettu työvoimapohja viimeisimpien vahvistettujen, vuoden 2021 tietojen perusteella on 18 660 henkilöä. Kunnat muodostavat maantieteellisesti yhtenäisen alueen, jossa keskimäärin 75 % alueen työssä käyvistä väestöstä pendelöi alueen sisäpuolelle. Työpaikkaomavaraisuus vaihtelee alueen läntisimmän kunnan Hangon 100 %:sta Helsingin työssäkäyntialueeseen kuuluvan Inkoon 55 %:iin. Kuntien voidaan kuitenkin katsoa yhdessä muodostavan työssäkäynnin ja työmarkkinoiden kannalta riittävän toimivan alueen, ottaen huomioon jäljempänä etäisyyksistä ja saaristaisuudesta sekä kielellisten oikeuksien toteuttamisesta esitetyn. Kunnat ovat hakeneet poikkeuslupaa 20 000 henkilön työvoimapohjan vaatimuksesta voimaanpanolain 4 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtien nojalla.

Voimaanpanolain 4 §:n 1 momentin mukaan poiketen siitä, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 12 §:ssä säädetään, valtioneuvosto voi antaa työllisyysalueelle luvan järjestää työvoimapalveluita, kun työllisyysalueen työvoiman määrä alittaa 20 000 henkilöä. Poikkeaminen on mahdollista, jos vähintään yksi momentin 1-5 kohdissa säädetyistä edellytyksistä täyttyy. Momentin 1 kohdassa mahdollistetaan poikkeaminen, jos työvoimapalvelujen järjestämisen edellyttämän toiminnallisen kokonaisuuden muodostaminen ei saaristaisuuden tai pitkien etäisyyksien vuoksi ole muutoin tarkoituksenmukaista. Momentin 2 kohdassa mahdollistetaan poikkeaminen, jos se on tarpeen suomen- tai ruotsinkielisten asukkaiden kielellisten oikeuksien turvaamiseksi.

Kunnat perustelevat poikkeuslupahakemustaan sillä, että Raasepori on laaja kunta, jossa on monta kaupunkikeskusta sekä saaristoa, ja etäisyys rajalta rajalle on yli 100 km. Hanko on Suomen eteläisin kaupunki. Rantaviivaa sillä on yhteensä 130 km ja saaria 90. Inkoon on paljon kasvupotentiaalia omaava saaristokunta, johon kuuluu 400 saarta.

Saaristokunnista ja muiden kuntien saaristo-osista, joihin sovelletaan saaristokuntaa koskevia säännöksiä, annetun valtioneuvoston asetuksen (1089/2016) 2 §:n mukaan Inkoossa ja Raaseporissa oleviin saariin sovelletaan saaristokuntaa koskevia säännöksiä. Työllisyysalueen kolmesta kunnasta kahteen sovelletaan siten saariston kehityksen edistämistä annettua lakia (494/1981).

Hakemuksen mukaan alueen lähin työ- ja elinkeinotoimisto sijaitsee tällä hetkellä Lohjalla. Hangon keskustassa asuvalle tämä tarkoittaa 84 kilometrin ja yli tunnin ajomatkaa autolla. Taajama-alueiden ulkopuolella asuvat eivät pääse työ- ja elinkeinotoimistoon ilman omaa autoa, koska lähin joukkoliikenteen pysäkki sijaitsee usein hyvin kaukana tai joukkoliikenne puuttuu kokonaan. Matka-ajat ja matkalippujen hinnat voivat myös olla kohtuuttomia. Voi myös olla mahdotonta matkustaa toimistolle ja takaisin kotiin samana päivänä. Kunnat ovat hakemuksessaan tuoneet esiin esimerkkejä matka-ajoista ja -hinnoista julkisella liikenteellä.

Kaikki kolme hakijakuntaa ovat kaksikielisiä, ja niissä tarvitaan palveluja sekä suomeksi että ruotsiksi. Alueen asukkaista 54 prosenttia on hakemuksen mukaan ruotsinkielisiä. Ruotsinkielisen palvelun turvaamiseksi tarvitaan maan vähemmistökielen ymmärrystä ja hyvää kielitaitoa. Hakemuksen mukaan Hangon ja Raaseporin työllisyyskokeilussa on jo rakennettu kaksikielinen toiminta, joka tarjoaa hyvän pohjan työlle myös jatkossa. Hakemuksessa esitetyn arvion mukaan puolet tulevasta

asiakas pohjasta tarvitsee palvelua ruotsiksi. Hakemuksessa tuodaan esiin, että palvelujen turvaaminen kaksikielisellä alueella vaatii tietoista ja pitkäjänteistä työtä. Alueella on perusopetusta, toisen asteen koulutusta ja korkeakoulutusta molemmilla kotimaisilla kielillä, mikä luo pohjan elävälle kaksikielisyydelle. Koulutus antaa myös edellytykset sekä suomen- että ruotsinkielisten palvelujen ylläpitämiselle.

Voimaanpanolain 4 §:n 2 momentin mukaan poikkeuslupa edellyttää lisäksi, että työllisyysalueen muodostavat kunnat osoittavat riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit työvoimapalvelujen järjestämiseksi eikä alueen sekä muun työllisyysalueen palvelutaso poikkeuksen seurauksena merkittävästi heikkene.

Kunnat ovat hakemuksensa yhteydessä toimittaneet työ- ja elinkeinoministeriölle suunnitelman työvoimapalvelujen järjestämiseksi. Järjestämissuunnitelman mukaan työllisyysalueen päätoimipiste olisi Karjaalla, minkä lisäksi Hangon ja Inkoon toimipisteissä olisi palvelua myös ilman ajanvarausta ja lisäksi Tammisaaren toimipisteessä ajanvarauksella. Nykyisin alueen lähin työ- ja elinkeinotoimiston toimipiste sijaitsee Lohjalla. Järjestämissuunnitelmassa kuvatut toimipisteiden lukumäärä ja sijainti mahdollistaisivat palvelutason parantamisen alueen nykytilaan verrattuna.

Työ- ja elinkeinoministeriön laskelmien perusteella Hangon, Inkoon ja Raaseporin työllisyysalueelle olisi siirtymässä valtion henkilöstöä laskennallisesti 27-28 henkilötyövuotta. Kuntien toimittamassa järjestämissuunnitelmassa työllisyysalueen henkilöstötarpeen arvioidaan asiakasmäärän, toimipistesuunnitelmien ja palvelutarpeen perusteella olevan noin 40 henkilötyövuotta. Hakemuksen mukaan tämä tarkoittaa noin 20 prosenttia laskennallista osuutta suurempaa panostusta ja osoittaa kuntien sitoutumista ja halua panostaa alueen hyvään palveluun.

Valtioneuvosto katsoo hakemuksessa selvitetyn, ettei työvoimapalveluiden järjestämisen edellyttämän toiminnallisen kokonaisuuden muodostaminen saaristoisuuden ja pitkien etäisyyksien vuoksi ole tarkoituksenmukaista muulla tavoin kuin Hangon kaupungin, Inkoon kunnan ja Raaseporin kaupungin muodostamalla työllisyysalueella, ottaen lisäksi huomioon hakemuksessa kielellisten oikeuksien turvaamiseen liittyvät näkökohdat. Valtioneuvosto katsoo myös, että kunnat ovat järjestämissuunnitelmansa perusteella osoittamassa riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit työvoimapalvelujen järjestämiseksi ja ettei kyseisen alueen tai muun työllisyysalueen palvelutaso merkittävästi heikkenisi kunnille myönnettävän poikkeusluvan seurauksena.

Järjestämislain 13 §:ssä säädetään kuntien yhteistoiminnasta järjestämisvastuun toteuttamiseksi. Pykälän 1 momentin mukaan työllisyysalueen muodostavien kuntien tulee sopia työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien järjestämisestä kuntalain (410/2015) tarkoittamassa lakisääteisessä yhteistoiminnassa. Käytännössä tämä tarkoittaa joko yhteistä toimielintä tai kuntayhtymää.

Hakijakunnat ovat 30.10.2023 työ- ja elinkeinoministeriölle toimittamassaan sopimuksessa sopineet yhteisen toimielimen perustamisesta työvoimapalveluiden järjestämiseksi alueellaan. Vastuukuntana toimisi Raaseporin kaupunki. Ne ovat näin ollen sopineet järjestämisvastuun toteuttamisesta järjestämislain 13 §:ssä säädettyssä muodossa.

Edellä esitettyyn viitaten valtioneuvosto katsoo, että poikkeusluvan myöntämiseksi voimaanpanolain 4 §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät ja poikkeusluvan myöntäminen Hangon kaupungin, Inkaan kunnan ja Raaseporin kaupungin muodostamalle työllisyysalueelle on kokonaisuutena arvioiden tarkoituksenmukaista.

Kuuleminen

Asia on ratkaistu hakemuksen perusteella asianosaisia kuulematta.

Tiedoksianto

Päätös annetaan tiedoksi tavallisena tiedoksiantona Hangon kaupungille, Inkaan kunnalle ja Raaseporin kaupungille. Päätöksen katsotaan tulleen kyseisten kuntien tietoon kirjeen saapumispäivänä.

Muutoksenhaku

Tästä päätöksestä voi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, ellei valitusviranomaisen toisin määrää.

Sovelletut säännökset

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023) 12 ja 13 §
Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaamisesta (383/2023) 3 ja 4 §
Hallintolaki (434/2003) 34 § 2 mom. 5 k., 58 ja 59 §
Laki sähköisestä asioinnissa viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 8 § ja 122 § 3 mom. 1 k.

Lisätietoja

Lisätietoja antaa hallitussihteeri Meri Pensamo, puhelin 0295 047 226 ja sähköposti etunimi.sukunimi@gov.fi.

Arto Satonen
Työministeri

Meri Pensamo
Hallitussihteeri

LIITE

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

JAKELU

Hangon kaupunki
Inkaan kunta

Raaseporin kaupunki

TIEDOKSI

TEM/työministerin erityisavustaja Svahn

TEM/AKO (alueet ja kasvupalvelut -osasto)

VM/KAO (kunta- ja alueosasto)

Uudenmaan ELY-keskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen
kehittämis- ja hallintokeskus